

Bedömningsgrunder för ufo-rapporter

Nedan följer de olika beteckningarna som bedömarna i UFO-Sveriges bedömningsgrupp ska välja mellan i sina utvärderingar av rapporterna samt de kriterier som gäller för de olika beteckningarna.

Beteckning 1: Ifo

Kriterier för beteckningen: Beteckningen används vid rapporter där objektet säkert har kunnat identifierats som ett känt objekt, exempelvis flygplan, ballong, meteor, planet, olika kända typer av väderfenomen etc. Rapporten ska vara grundligt undersökt och nödvändiga kontroller ska ha gjorts eller också ska observatörens beskrivning av objektet klart visa att det rör sig om ett ifo.

Beteckning 2: Troligen Ifo

Kriterier för beteckningen: Beteckningen används när mycket i rapporten tyder på ifo men det har inte gått att med säkerhet identifiera föremålet/fenomenet. Orsaken kan vara: Kort observationstid, långt avstånd till föremålet, svåra väderförhållanden etc. Även att föremålet som misstänks ha orsakat observationen är svårt att kontrollera och bekräfta kan föranleda den här beteckningen. Exempel på sådana föremål är skärm/modellflyg, fåglar och ufoballonger. Rapporten ska vara grundligt undersökt och nödvändiga kontroller ska ha gjorts eller också ska observatörens beskrivning av objektet klart visa att det troligen rör sig om ett ifo.

Även rapporter som med största sannolikhet har sin förklaring i Klotblixtar och Jordbävningsljus ges beteckningen troligt ifo.

Beteckning 3: Psykologisk förklaring eller bluff

Kriterier för beteckningen: Beteckningen används när mycket i rapporten tyder på att det finns en bakomliggande orsak i form av tex. psykos/hallucinationer och psykisk sjukdom (dock kan även andra sjukdomar som vanliga febertillstånd ge upphov till hallucinationer). Uppgifter i rapporten som kan förekomma när det rör sig om sådana förklaringar är att berättelsen och rapporten innehåller motsägande uppgifter eller att observatören har haft en lång rad av upplevelser av det ovanliga slaget. Andra omständigheter som kan indikera en psykologisk förklaring är när observationen ägt rum nära i tid till uppvaknandet eller insomnandet och det kan då vara fråga om Hypnopomp eller Hypnagog hallucinationer.

Även en observatör som sovit lite eller inget alls föregående natt kan vara extra mottaglig för hallucinationer. Även i de fall då utredningen funnit indikationer på att rapporten rör sig om en medveten eller omedveten bluff används beteckning 3. Beteckningen används då handläggarens vitsord och utredning eller andra omständigheter i rapporten visar på att det rör sig om någon av nedanstående förklaringar och vid bedömningen Psykologisk förklaring eller bluff ska rapporten ges beteckning 3 samt någon av nedanstående beteckningar (tex. 3 a) beroende på omständigheterna i rapporten:

a/ Fantasier, hallucinationer.

b/ Medveten bluff, eventuellt för att få publicitet eller för att sprida religiösa idéer.

c/ Mytomani. Tvångsmässiga, ofta omedvetna lögner.

d/ Psykisk instabilitet. Kan bero på hjärnskada eller annan sjukdom.

e/ Drogpåverkan.

f/ Inre upplevelse. Upplevelse som för observatören förefaller verkligt fysisk men som inte uppfattas av andra personer i omgivningen, exempelvis visioner och auditioner såsom ljusuppenbarelser, möten med andeväsen och "röster" som kommer med budskap.

Beteckning 4: Ej bedömd

Kriterier för beteckningen: Denna beteckning syftar till två olika kategorier av rapporter:

- De rapporter som inte varit möjliga att bedöma till följd av bristfälliga uppgifter i rapporten. Den sortens rapporter anses sedan tidigare som ej bedömbara, en kategori som bör ses som en motsvarighet till den i engelskspråkiga länder använda beteckningen "insufficient information" (otillräcklig information). Exempel här som motiverar att en rapport kan anses vara ej bedömbart är avsaknad av specifikt datum, tid eller plats, väldigt bristfälligt och kortfattad information samt ett icke samarbetsvilligt vittne.
- De rapporter som av prioriteringsskäl inte getts någon utvärdering eller bedömning av rapportcentralen.

UFO-Sveriges målsättning är att söka kunskap om och utröna ufofenomens natur och ursprung samt påverkan på individ, kultur och samhälle. UFO-Sveriges verksamhet inkluderar likväl att bedriva och främja forskning för att vinna ökad kunskap om ufo (§2 och 3 i föreningens stadgar). Riksorganisationen UFO-Sveriges inställning är likväl att det finns en kärna av uforapporter som representerar hittills okända eller ej tillräckligt undersökta fenomen och stimuli (sjätte stycket i föreningens idéprogram).

Efter mer än 50 års rapportarbete anser sig UFO-Sverige kunna konstatera att en majoritet av de årligen inkommande rapporterna *inte* bidrar med någon ökad information om ufofenomenets natur eller ursprung. Dessa rapporter består i huvudsak av rapporter om ljusfenomen kväll/natttid samt rapporter om punktformade objekt i dagsljus (rapporter enligt Hyneks kategorier NL & DD). Då dessa rapporter i sin natur är såväl informationsfattiga som svåra att utvärdera och bedöma bidrar i regel inte dessa rapporter till ökad kunskap om ufofenomens natur och ursprung, även i de fall då rapporterna efter en granskning förblir oförklarade.

Rapporterna anses heller inte bidra med kunskap om ufofenomens påverkan på individ, kultur och samhälle när rapporterna jämförs med observationer av formbeskrivna objekt som uppfattats på relativt nära avstånd. UFO-Sverige anser det därmed vara motiverat att inte längre lägga tid och resurs på att tillskriva dessa rapporter någon bedömning. Rapporter om ljusfenomen kväll/natttid samt rapporter om punktformade objekt i dagsljus registreras fortsättningsvis utan ytterligare åtgärder från UFO-Sveriges sida.

Syftet med denna arbetsinställning är att frigöra mer tid och resurser för att undersöka och studera de rapporter som anses kunna bidra med ökad kunskap om ufofenomens natur och ursprung.

Undantag från denna arbetsinställning görs endast om rapportcentralen eller en av föreningens undersökare anser att detta är motiverat på grund av omständigheterna i den enskilda rapporten.

Den nya beteckningen ej bedömd började gälla i och med rapportåret 2025.

Beteckning 5: Svårbedömd

Kriterier för beteckningen: Beteckningen används när rapporten är grundligt undersökt men innehåller sådana omständigheter att det ändå är svårt att avgöra om det rör sig om ett ifo eller ufo. Exempelvis vaga eller motsägande uppgifter som kan tolkas på flera olika sätt. Även i de fall då en eller flera särskilda teorier om orsaken bakom observationen varken kunnat bekräftas eller avfärdas kan denna beteckning komma i fråga. Nämnas bör också att en ufobeteckning endast bör gess till rapporter med mer än ett vittne varpå oförklarade rapporter med ensamma vittnen likväl kan betecknas som svårbedömda på grund av osäkerheten i ensamma vittnesmål.

Beteckning 6: Svårförklarad

Kriterier för beteckningen: Beteckningen svårförklarad tillämpas när det rör sig om en påtaglig observation om ett objekt som i sitt utseende eller beteende avviker på ett tydligt sätt från kända ordinära föremål och fenomen. Denna beteckning avses främst att användas för rapporter om påtagliga observationer som trots en noggrann undersökning inte kunnat ges en trolig förklaring men som inte ges en ufobeteckning på grund av att de utgörs endast av ett ensamt vittne. Exempel på rapporter som är aktuella för beteckningen svårförklarad är rapporter om föremål/fenomen som i sin formbeskrivning avviker från kända föremål och fenomen och/eller rapporter om föremål/fenomen som i sitt beteende avviker tydligt från kända föremål/fenomen.

Exempel på det sistnämnda kan vara hastiga accelerationer, plötsliga kursavvikelser eller ett hastigt försvinnande genom att objektet uppfattas som om det upplöses. Beteckningen ska dock endast användas vid rapporter om föremål/fenomen som uppfattats på nära håll (gärna inom max några hundra meter). Denna beteckning avser därmed sammanfattningsvis rapporter enligt Hyneks kategorier CE1, CE2 och CE3 och som är noggrant undersökta där samtliga nödvändiga kontroller är genomförda utan att någon trolig förklaring gått att finna men som inte motsvarar kriterierna för en ufobeteckning.

Beteckning 7: Ufo

Kriterier för beteckningen: Beteckningen används när objektet ej kan identifieras som något av ovanstående trots noggrann undersökning och kontroll. Om endast en person har gjort observationen bör andra omständigheter föreligga som styrker vittnets utsaga för att beteckningen ska vara motiverad. Exempel på sådant är fotografier, radarutslag, fysiska spår på platsen. Observationer med ensamma vittnen utan någon ytterligare omständighet som styrker dennes redogörelse bör inte ges en ufobeteckning.

Kriterierna för beteckning 7 kan sammanfattas enligt följande: Rapporten ska vara grundligt undersökt och alla nödvändiga kontroller ska vara utförda. Datum och tidpunkt för observationen ska vara kända. Händelsen bör ha observerats av minst två gärna oberoende vittnen. I det fall observationen utgörs av ett ensamt vittne så bör ytterligare omständigheter som styrker vittnets redogörelse föreligga. Beteckningen kan betraktas inom ramen för nedanstående underkategorier och det är i huvudsak rapporter som i sin beskrivning motsvarar någon av nedanstående punkt som bör ges beteckningen ufo.

- Observation i dagsljus eller nattetid av fast, formbeskrivet föremål med ovanligt rörelsemönster och/eller en icke naturligt känd formbeskrivning.
- Närkontakt av första graden: Närobservation (inte mer än några hundra meters avstånd till föremålet/fenomenet) men utan att objektet påverkar omgivningen eller observatören.
- Närkontakt av andra graden: Närobservation med påverkan på omgivningen. Märken i marken, bilar får motorstopp, djur reagerar, observatören påverkas fysiskt.
- Närkontakt av tredje graden: Varelses ses i nära samband med det observerade objektet/fenomenet.
- Närkontakt av fjärde graden: Observatören säger sig ha varit ombord på föremålet.
- Missil- eller robotliknande (RPV) föremål med ett avvikande rörelsemönster eller som efter kontroll med militära myndigheter inte kunnat ges annan förklaring.

Slutbedömning

Enskilda bedömningar görs av de respektive bedömarna inom gruppen. Samtliga bedömningar görs individuellt utan att någon kontakt förs i frågan mellan de olika bedömarna. Rapportcentralen ska vid sina kontakter med bedömarna sträva efter att inte ge synpunkter och kommentarer kring de enskilda bedömnarnas slutsatser då bedömarna inte ska påverkas av RPC i sina bedömningar utan bör så långt det är möjligt fungera som en oberoende part vars syfte är att kvalitetskontrollera rapportcentralens arbete. Det är dock viktigt att bedömarna tillåts att ha kontakt med RPC i det aktuella ärendet innan de gjort sina respektive bedömningar. Detta på grund av att det kan finnas oklarheter och otydligheter i det rapportmaterial som ska bedömas, något som bedömarna då bör rätta ut vid uppföljande kontakter med rapportcentralen. Slutbedömning görs enligt följande steg.

1. Vid den bedömning som görs av medlemmarna i bedömningsgruppen ska såväl bedömningsresultat dvs. beteckningen samt en motivering till beteckningen anges i de särskilda bedömningsformulär som alltid bifogas av rapportcentralen i de utskick som görs till bedömarna.
2. Slutbedömning görs av rapportcentralen och i samband med denna så ska samtliga bedömningar tas i beaktande och om en majoritet i bedömningsgruppen har kommit fram till samma bedömning så bör goda skäl föreligga för att en annan bedömning ska göras av rapportcentralen. Sådana skäl kan exempelvis vara att väsentliga delar ur rapporten har lämnats oförklarade/ignorerats vid bedömningen. Vid en skiljaktig slutbedömningen av rapportcentralen så ska skälen till varför en skiljaktig bedömning görs anges.

Ovanstående bedömningsgrunder har uppdaterats av Johan Gustavsson vid RPC i december 2021 och bygger på en tidigare upplaga av bedömningsgrunder utarbetad av Håkan Blomqvist och Birgit Sälgröm.